

بخشنامه بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران در خصوص نحوه محاسبه و اعلام سود علی الحساب برای انواع سپرده‌های سرمایه‌گذاری از ابتدای سال مالی ۱۳۹۵

مدیریت کل مقررات، مجوزهای بانکی و مبارزه با پولشویی اداره مطالعات و مقررات بانکی بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران بخشنامه شماره ۹۴/۳۱۴۹۳۱ مورخ ۱۳۹۴/۱۰/۳۰ را خطاب به مدیران عامل بانک‌های دولتی، غیردولتی (به استثنای بانک‌های قرض الحسنه)، شرکت دولتی پست بانک، موسسات اعتباری غیربانکی، بانک مشترک ایران و ونزولا و بانک بین المللی کیشبه شرح زیر اعلام نموده است:

همانگونه که استحضار دارند در کشورمان که بخش قابل ملاحظه‌ای از فرآیند تأمین مالی در آن، معطوف و متوجه بانک‌ها می‌باشد و به همین دلیل از آن به عنوان نظام تأمین مالی «بانک محور» یاد می‌شود، صنعت بانکداری همواره به عنوان صنعتی پیشرو و پیشران، زمینه ساز رشد و شکوفایی سایر حوزه‌های اقتصادی شناخته می‌شود. از این رو ضروری است تمامی راهبردها، سیاستها و برنامه‌ها با نظر داشت شرایط آتی اقتصادی، معیارهای ریسک‌پذیری و ظرفیت‌های موجود تعیین و به تصویب برسند. بدیهی است در این سیاست‌گذاری، باید با الهام از شرایط گذشته و با در نظر گرفتن شرایط آتی اقتصادی به گونه‌ای عمل شود که نهایتاً به بهبود و تنظیم رویکردها و فرآیندهای حوزه‌های مختلف اقتصادی بیانجامد. مختصر فوق، صرفاً مقدمه‌ای بود برای ذکر این نکته که در نظام بانکداری بدون ربا نیز با امان نظر به قواعد حاکم بر آن و به ویژه اصل وکالت در جذب سپرده‌های سرمایه‌گذاری موضوع ماده ۳ قانون عملیات بانکی بدون ربا و لزوم اعلام نرخ سود علی الحساب و نرخ سود قطعی، سیاست‌گذاری در تعیین نرخ سود علی الحساب انواع سپرده‌های سرمایه‌گذاری از قاعده یاد شده مستثنی نیست و به ویژه در شرایط رقابتی در نظر گرفتن محاسبات و تحلیل‌های منطقی برای تعیین و اعلام نرخ سود علی الحساب سپرده‌ها بسیار اهمیت داشته و نادیده گرفتن آن می‌تواند موجب آثار و پیامدهای نامطلوبی در بازار پولی و بانکی کشور از قبیل تداعی بانکداری ربوی، از بین رفتن حق الوکاله و یا سود سهامداران شود. از سوی دیگر، نحوه پیش‌بینی و محاسبات مربوط به تعیین نرخ سود علی الحساب و میزان تفاوت بین نرخ سود علی الحساب و نرخ سود قطعی در پایان دوره مالی، شاخص مهمی در ارزیابی عملکرد صحیح و حرف‌های هر بانک/مؤسسه اعتباری به شمار می‌رود. با عنایت به مراتب پیش‌گفته و ضمن تأکید بر مفاد ماده ۵ «دستورالعمل نحوه محاسبه و تقسیم سود مشاع» موضوع بخشنامه شماره ۹۴/۶۹۳۸۳ مورخ ۱۳۹۴/۳/۲۰ و مواد ۵-۱۳، ۱۵-۱۶، ۲۲، ۲۳، ۲۴ و ۲۵ «ضوابط ناظر بر حداقل استانداردهای شفافیت و انتشار عمومی اطلاعات توسط مؤسسات اعتباری» موضوع بخشنامه شماره ۹۳/۱۲۰۲۹۳ مورخ ۱۳۹۴/۵/۲، مقتضی است تمامی بانک‌ها و موسسات اعتباری موارد ذیل را نحوه محاسبه و اعلام سود علی الحساب برای انواع سپرده‌های سرمایه‌گذاری از ابتدای سال مالی ۱۳۹۵ مطمح نظر قرار دهند تا از رهگذر آن، ثبات و تعادل در بازار پولی و بانکی کشور بیش از پیش تحکیم گردد. الف) قبل از شروع سال مالی جدید نرخ سود مورد انتظار سپرده‌های سرمایه‌گذاری در پایان دوره بر اساس مبانی منطقی و محاسباتی پیش‌بینی شود و درصدی از آن به عنوان نرخ سود علی الحساب سپرده‌های سرمایه‌گذاری تعیین شود. نرخ سود علی الحساب باید همواره کمتر از نرخ سود قطعی پایان دوره باشد. به گونه‌ای که، در پایان سال مالی، تفاوت نرخ سود قطعی محقق شده و نرخ سود علی الحساب مثبت بوده و ماب هالتفاوت آن به سپرد هگذاران پرداخت شود. ب) مبنای انجام محاسبات نباید صرفاً بر اساس مبانی و شاخص‌های گذشته نگر باشد، بلکه با الهام از شرایط گذشته و استفاده از روابط آماری بین متغیرهای مالی که در ماده (۱۹) «دستورالعمل نحوه محاسبه و تقسیم سود مشاع» به آن‌ها اشاره شده است و در نظر گرفتن شرایط آتی بازار پولی کشور نظیر تورم جاری و پیش‌بینی شده (تورم انتظاری)، نرخ سود تسهیلات ابلاغی از سوی شورای پول و اعتبار، شرایط و میزان تقاضای بازار برای تأمین مالی (بلندمدت و کوتاه مدت)، میزان منابع داخلی قابل مصرف، تلاش شود سود پیش‌بینی شده در ابتدای دوره معادل سود قطعی پایان دوره گردد. پ) نرخ سود علی الحساب سپرده‌های سرمایه‌گذاری که بر مبنای سود پیش‌بینی شده تعیین گردیده است باید در محاسبات بودجه سالانه با رعایت سقف‌های مجاز و در قالب جداول محاسبه توزیع سود مشاع درج شده و پس از تصویب هیأت مدیره نرخ مذکور از طریق روزنامه‌های کثیرالانتشار و پایگاه اطلاع‌رسانی منتشر و نسخ‌های آن به همراه محاسبات انجام شده به بانک مرکزی ارسال شود. ت) محاسبات مربوط باید هر سه ماه یک بار بازنگری شده و در صورت مشاهده هر گونه انحراف در محاسبات

و نرخ سود علی الحساب اعلام شده، هیأت مدیره بانک/مؤسسه اعتباری باید نسبت به تعدیل نرخ سود علی الحساب اقدام نموده و از طریق مجاری مذکور در بند «پ» به اطلاع عموم و بانک مرکزی رسانده شود. ث) از آن جایی که حق الوکاله از جمله منافع سهامداران بانک می باشد، چشم پوشی و خروج از دامنه نرخ حق الوکاله در زمان انجام محاسبات مربوط به تعیین نرخ سود علی الحساب و نرخ سود قطعی و اعمال آن در صورت های مالی پایان دوره، تزییع حقوق سهامداران را در پی خواهد داشت. لذا بانک/مؤسسه اعتباری مکلف است مراتب را در گزارش هیأت مدیره به مجمع عمومی عادی سالانه درج و در جلسه مجمع مذکور اعلام نماید. ضمن آن که این مهم باید در گزارش حسابرس مستقل نیز قید گردد. ث) مبنای محاسباتی نرخ سود پیش بینی شده که بر مبنای آن نرخ سود علی الحساب اعلام می شود، باید به صورت مدون در سوابق بانک/مؤسسه اعتباری نگهداری شود. بدیهی است در هیچ زمانی نرخ سود علی الحساب نمی تواند از سقف های تعیین شده از سوی شورای پول و اعتبار تجاوز نماید. لازم به یادآوری است مسئولیت حسن اجرای این بخشنامه بر عهده هیأت مدیره بوده و پیامدهای ناشی از عدم رعایت آن مطابق قانون پولی و بانکی کشور، متوجه هیأت مدیره بانک/مؤسسه اعتباری خواهد بود. با عنایت به موارد فوق، خواهشمند است دستور فرمایند، مراتب به قید تسریع به تمامی واحدهای ذیربط ابلاغ و بر حسن اجرای آن نظارت کافی اعمال شود. همچنین مقتضی است ترتیبی اتخاذ شود تا نسخه ای از بخشنامه ابلاغی به واحدهای ذی ربط، به مدیریت کل نظارت بر بانک ها و مؤسسات اعتباری این بانک ارسال گردد.